

cestu k přemýšlení o takových záležitostech, takovou, která by se pokoušela případně uvidět a formulovat náznaky nových struktur a nejen do omrzení vycházet ze staromilské juxtapozice obou okruhů — nenapadá-li to autora třeba proto, že si chce vést svou (a má na to právo), měla by se o takovou problematizaci pokusit alespoň kritika. To by ovšem nesměla zůstat u popisu a rekonstrukce záměru. Taková distance by ji jistě uchránila od toho, aby v závěru jedné interpretace geograficky resumovala: „Je to opravdu krásně moravská knížka.“ (Host do domu 3/67). Je třeba uvažovat o tom, zda a do jaké míry nedochází v těchto úvahách k dalšímu posunu: zda nejde o formulaci obecných biologicky motivovaných a dosti prostých pocitů z toho, „že k stáru je všechno horší“, situovanou do takovýchto vážně míněných a strnulých protikladů. Zda nakonec nejde jen o záležitost individuálně psychologickou. — Kdo ví, zda se někomu nejvíce stejně celistvě svěť s paneláky a s konfekcí?

Za vlastní téma knihy, formulujeme-li je obecněji, pokládám pokus o téma *outsiderství*. Být ve středu věcí, a přitom si zachovávat odstup, „originální vidění“ („Já jsem člověk, který v první fázi svého politického života stranické školení poslouchal a v další fázi se ho zbavoval, když mi pořád kazilo originální vidění“ — str. 43; sem patří i akcent vyprávění o pražských zážitcích novinářské profese...) chce především hrdina sám. Jako originální outsider, člověk sice rovněž stojící uvnitř proudu, ale stále jaksi napříč, zčásti vně, je pojat od začátku do konce otec, bratranec Karel, strýc, krajina.

Outsiderství je tu, a tady jsem u základního problému knihy, popisováno a propagováno tak, jako se popisuje výroba bot či život v internátě. Je tu vyvolávána představa člověka, který má navzdory všemu — módě, proudu, ideologii, racionalismu — za úkoi tvrdošíjně obhajovat staré a neměnné ctnosti: původnost, samostatnost, pracovitost, hrdost, úctu k základní morálce. Přesto, že často ví o malé naději tohoto postoje („Tady už ani nejde o pomoc.“ řekl jsem. „tady jde o to aspoň zařvat!“ — str. 45). Dalo by se něco povědět i o apriorním nároku na takovouto pozici, ale to snad není nejdůležitější. Nejdůležitější je, že outsidersky je především